

Novinárske paragrafy

Transparency International
Slovensko
november 2008

Právnická knižnica novinára

- Ústava SR
- Tlačový zákon
- Zákon o slobode informácií
- Autorský zákon
- Zákon o ochrane osobných údajov
- Občiansky zákonník
- Trestný zákon
- Zákon o priestupkoch
- Zákon o obecnom zriadení, zákon o VÚC, ...

Prečo Ústava SR?

Čl.26

- (1) Sloboda prejavu a právo na informácie sú zaručené.
- (2) Každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu. Vydávanie tlače nepodlieha povolovaciemu konaniu. Podnikanie v odbore rozhlasu a televízie sa môže viazať na povolenie štátu. Podmienky ustanoví zákon.
- (3) Cenzúra sa zakazuje.
- (4) Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie možno obmedziť zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.
- (5) Orgány verejnej moci majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku. Podmienky spôsobu vykonania ustanoví zákon.

Ústava SR

Čl.26

„(5) **Orgány verejnej moci** majú povinnosť primeraným spôsobom poskytovať informácie o svojej činnosti v štátnom jazyku.“

Orgány verejnej moci – parlament, súdy, ministerstvá, štátna správa, samospráva a akékoľvek ďalšie orgány disponujúce právomocou o niečom rozhodovať

Ústava SR

Čl.26

(4) Slobodu prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie **možno obmedziť** zákonom, ak ide o opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné na ochranu práv a slobôd iných, bezpečnosť štátu, verejného poriadku, ochranu verejného zdravia a mravnosti.

t.j. súbežné splnenie **troch** podmienok

Prečo tlačový zákon?

- zákon č. 167/2008 Z. z.
- práva
- povinnosti
- periodická tlač (rovnaký názov, obsah, grafika, aspoň 2krát ročne)
- agentúrne spravodajstvo
- vydavateľ – osoba zabezpečujúca vydávanie na vlastné náklady

Tlačový zákon – práva

- **Právo na informácie (§ 3)**
- Orgány verejnej moci, nimi zriadené rozpočtové organizácie a príspevkové organizácie a právnické osoby zriadené zákonom sú povinné na základe rovnosti poskytovať vydavateľovi periodickej tlače a tlačovej agentúre informácie o svojej činnosti na pravdivé, **včasné** a všestranné informovanie verejnosti.

Tlačový zákon – práva

- **Ochrana zdroja a obsahu informácií (§ 4)**
- (1) Vydavateľ periodickej tlače a tlačová agentúra sú povinní zachovávať mlčanlivosť o zdroji informácií získaných na zverejnenie v periodickej tlači alebo v agentúrnom spravodajstve a o obsahu týchto informácií tak, aby sa nedala zistiť totožnosť zdroja, **ak o to požiadala fyzická osoba**, ktorá informáciu poskytla, a aby sa odhalením obsahu informácií neporušili práva tretích osôb; s písomnosťami, tlačovinami a inými nosičmi údajov, najmä obrazovými záznamami, zvukovými záznamami a zvukovo-obrazovými záznamami, na základe ktorých by mohla byť zistená totožnosť fyzickej osoby, ktorá informácie poskytla, sú povinní zaobchádzať tak, aby nemohlo dôjsť k odhaleniu totožnosti zdroja informácií.
- (4) Povinnosť zachovávať mlčanlivosť sa nevzťahuje na prípad, ak ide o zákonom uloženú povinnosť prekaziť spáchanie trestného činu.

Tlačový zákon – povinnosti

- evidovať periodickú tlač na MK SR (§ 11)
- uverejniť oznámenie o štruktúre vlastníckych vzťahov (§ 6 ods. 3)
- bezodplatne zverejniť oznámenie v naliehavom verejnom záujme (§ 6)
- právo na dodatočné oznámenie (§ 9)
- právo na opravu (§ 7)
- právo na odpoveď (§ 8)

Tlačový zákon – povinnosti

- právo na opravu (§ 7)
- nepravdivé skutkové tvrdenie o určiteľnej osobe
- žiadosť je doručená do 30 dní
- žiadosť má formálne náležitosti a je podpísaná
- oprava do 8 dní, resp. v najbližšom vydaní, a to za rovnakých podmienok
- bezodplatne
- ak vydavateľ neuverejní, možnosť žaloby na súd (§ 10)

Tlačový zákon – povinnosti

- právo na odpoveď (§ 8)
- skutkovo aj pravdivé tvrdenie, ktoré sa dotýka cti, dôstojnosti alebo súkromia FO, alebo názvu alebo dobrej povesti PO
- žiadosť je doručená do 30 dní
- žiadosť má formálne náležitosti a je podpísaná
- oprava do 3 dní, resp. v najbližšom vydaní, a to za rovnakých podmienok
- bezodplatne
- ak vydavateľ neuverejní, možnosť žaloby na súd (§ 10)

Prečo zákon o slobode informácií?

- zákon č. 211/2000 Z. z.
- cca 15 000 inštitúcií:
samospráva, štátna správa,
polícia, školy, domovy
sociálnych služieb, mestské
firmy, ...
- princíp: čo nie je tajné, je
verejné
- 12 kategórií „tajností“
(obchodné tajomstvo, daňové,

Proces poskytovania info

- do osem pracovných dní
- poskytnúť informáciu alebo rozhodnúť o nesprístupnení
- možnosť odvolania na nadriadený orgán i súd
- priestupkové konanie – pokuta za porušenie infozákona – do 50 000,- Sk
- www.infocin.sk

:: PRÍKLADY ŽIADOSTÍ O POSKYTNUTIE INFORMÁCIÍ NA ZÁKLADE ZÁKONA 211/2000 Z.Z. O SLOBODNOM PRÍSTUPE K INFORMÁCIÁM::

[Žiadosť o informácie](#)

[Odvolanie proti rozhodnutiu o odmietnutí informácií \(1. možnosť\)](#)

[Odvolanie proti fiktívnemu rozhodnutiu o nesprístupnení informácií \(2. možnosť\)](#)

[Podnet na preskúmanie zákonnosti rozhodnutia \(možnosť č. 1\)](#)

[Podnet na preskúmanie zákonnosti fiktívneho rozhodnutia \(možnosť č. 2\)](#)

[Návrh na prejednanie priestupku na úseku práva na prístup k informáciám \(možnosť č. 1\)](#)

[Návrh na prejednanie priestupku na úseku práva na prístup k informáciám \(možnosť č. 2\)](#)

Náležitosti infožiadosti

- kto
- komu
- čo
- ako

Modelová infožiadost'

Ján Novák, Rovná 4, 010 01, Košice

Mesto Ružomberok
Mestský úrad
Námestie A. Hlinku 1
034 16 Ružomberok

V Košiciach, dňa 1. 1.

2009

VEC: **Žiadost' o informácie**

Týmto Vás v zmysle zákona o slobode informácií žiadam o
sprístupnenie
územného plánu mesta Ružomberok prijatého VZN č. 3/1999.

Predmetnú informáciu žiadam zaslať mejlom na
novak@obcan.sk.

Prečo Autorský zákon?

- zákon č. 618/2003 Z. z.
- práva
- povinnosti
- autor – fyzická osoba, ktorá vytvorila **dielo**
- dielo – prejav tvorivej duševnej činnosti autora (slovesné, audio/vizuálne, fotografické, ...)

Autorský zákon

- autorskoprávna ochrana – práva osobnostné (§ 17) a majetkové (§ 18)
- trvajú počas života (§ 17), resp. aj 70 rokov po smrti (§ 18)
- autorskoprávna ochrana sa **nevzťahuje** na: a) myšlienku, spôsob, systém, metódu, koncept, princíp, objav alebo informáciu, ktorá bola vyjadrená, opísaná, vysvetlená, znázornená alebo zahrnutá do diela, b) text právneho predpisu, úradné rozhodnutie, verejnú listinu, verejne prístupný register, úradný spis, slovenskú technickú normu vrátane ich prípravnej dokumentácie a prekladu, denné správy a prejavy prednesené pri prerokúvaní vecí verejných; na súborné vydanie týchto prejavov a na ich zaradenie do zborníka je potrebný súhlas toho, kto ich predniesol (§ 7 ods. 3).

Autorský zákon – citácia

- § 25
- Bez súhlasu autora možno použiť **krátku časť** zverejneného diela vo forme citácie v inom diele len na účel recenzie alebo kritiky tohto zverejneného diela alebo na vyučovacie účely, vedeckovýskumné účely alebo umelecké účely. Takéto použitie musí byť v súlade so zvyklosťami a jeho rozsah nesmie presiahnuť rámec odôvodnený účelom citácie. Pri citácii sa musí uviesť **meno autora** alebo jeho pseudonym, ak nejde o anonymné dielo, alebo meno osoby, pod ktorej menom sa dielo uvádza na verejnosti, ako aj názov diela a prameň. Za takéto použitie **nevzniká** povinnosť uhradiť autorovi **odmenu**.

Prečo zákon o ochrane osobných údajov?

- zákon č. 428/2002 Z. z.
- ...pretože pomaly niet článku/reportáže bez osobných údajov
- ...pretože za porušenie ochrany osobných údajov hrozí pokuta do 10 miliónov korún

Osobné údaje

- „Osobnými údajmi sú údaje týkajúce sa určenej alebo určiteľnej fyzickej osoby, pričom takou osobou je osoba, ktorú možno určiť priamo alebo nepriamo, najmä na základe všeobecne použiteľného identifikátora alebo na základe jednej či viacerých charakteristík alebo znakov, ktoré tvoria jej fyzickú, fyziologickú, psychickú, mentálnu, ekonomickú, kultúrnu

Osobné údaje

- 1. rodné číslo
- 2. osobitná kategória OÚ (§ 8)
- 3. „štvorička“
- 4. jednoznačná identifikácia

Osobné údaje

- pravidlo: na spracovanie OÚ treba najprv súhlas dotknutej fyzickej osoby
- výnimka: súhlas netreba ak spracúvanie OÚ je nevyhnutné pre „*potreby informovania verejnosti masovokomunikačnými prostriedkami*“, resp. ak „*sa spracúvajú už zverejnené údaje*“

§ 7 ods. 4 písm. a) a e)

Osobné údaje

- – zverejnenie OÚ
- *„Spracúvané osobné údaje o dotknutej osobe možno zverejniť len vtedy, ak osobitný zákon ustanovuje účel poskytovania, sprístupňovania alebo zverejňovania, zoznam osobných údajov, ktoré možno poskytnúť, sprístupniť alebo zverejniť, ako aj tretie strany, ktorým sa osobné údaje poskytujú.“ (§ 7 ods. 3 druhá veta)*

Osobné údaje

- „**osobitný zákon**“, ktorý ustanovuje:
 - a) zoznam osobných údajov
 - b) účel ich spracúvania
 - c) tretie strany
- príklady:
 - pátranie, poskytovanie súčinnosti, verejné registre, daňoví dlžníci, platy (nadriadených v služobnom pomere)

Prečo Občiansky zákonník?

- zákon č. 40/1964 Zb.
- spravodajská licencia – § 12 ods. 1 a 3
- (1) Písomnosti osobnej povahy, podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy týkajúce sa fyzickej osoby alebo jej prejavov osobnej povahy sa smú vyhotoviť alebo použiť **len s jej privolením**.
- (3) Podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť **primeraným spôsobom** tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne **spravodajstvo**. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby.

Občiansky zákonník

§ 13 ods. 1

Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané **primerané zadost'učinenie**.

§ 19b ods. 2 a 3

Pri neoprávnenom použití **názvu právnickej** osoby sa možno domáhať na súde, aby sa neoprávnený užívateľ zdržal jeho užívania a odstránil závadný stav; možno sa tiež domáhať primeraného zadost'učinenia, ktoré sa môže požadovať aj v peniazoch, - toto platí primerane aj pre neoprávnený zásah do dobrej povesti právnickej osoby.

Prečo Trestný zákon?

- **porušenie dôvernosti ústneho prejavu a iného prejavu osobnej povahy (§ 377)**

Kto poruší dôvernosť neverejne prednesených slov alebo iného prejavu osobnej povahy tým, že ho neoprávnene zachytí záznamovým zariadením a takto zhotovený záznam sprístupní tretej osobe alebo ho iným spôsobom použije a inému tým spôsobí vážnu ujmu na právach, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.

Trestný zákon

- **Ohováranie (§ 373)**
- (1) Kto o inom oznámi nepravdivý údaj, ktorý je spôsobilý značnou mierou ohroziť jeho vážnosť u spoluobčanov, poškodiť ho v zamestnaní, v podnikaní, narušiť jeho rodinné vzťahy alebo spôsobiť mu inú vážnu ujmu, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.
- (2) Odňatím slobody na jeden rok až päť rokov sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 verejne.

Trestný zákon

- **Neoprávnené nakladanie s osobnými údajmi (§ 374)**

(1) Kto neoprávnené poskytne, sprístupní alebo zverejní a) osobné údaje o inom zhromaždené v súvislosti s výkonom verejnej moci alebo uplatňovaním ústavných práv osoby, alebo b) osobné údaje o inom získané v súvislosti s výkonom svojho povolania, zamestnania alebo funkcie a tým poruší všeobecne záväzným právnym predpisom ustanovenú povinnosť, potrestá sa odňatím slobody až na jeden rok.

(2) Odňatím slobody až na dva roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 verejne.

Trestný zákon

- **Ohrozenie utajovanej skutočnosti (§ 319)**
- (1) Kto vyzvedá skutočnosť utajovanú na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenia Prísne tajné alebo Tajné, s cieľom vyzradiť ju nepovolanej osobe, alebo kto s takým cieľom zbiera údaje obsahujúce utajovanú skutočnosť, alebo kto takú utajovanú skutočnosť nepovolanej osobe úmyselne vyzradí, potrestá sa odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky.
- **§ 320**
- Kto z **nedbanlivosti** spôsobí vyzradenie skutočnosti utajovanej na ochranu záujmov Slovenskej republiky alebo na ochranu záujmov iného štátu, medzinárodnej organizácie, nadnárodnej organizácie alebo združenia štátov, na ochranu záujmov ktorých sa Slovenská republika zaviazala, označenú podľa zákona stupňom utajenie Prísne tajné alebo Tajné, nepovolanej osobe, alebo spôsobí stratu listiny alebo veci obsahujúcej takú utajovanú skutočnosť, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.

Trestný zákon

- **Porušovanie autorského práva (§ 283)**
- (1) Kto neoprávnene zasiahne do zákonom chránených práv k dielu, umeleckému výkonu, zvukovému záznamu alebo zvukovo-obrazovému záznamu, rozhlasovému vysielaniu alebo televíznemu vysielaniu alebo databáze, potrestá sa odňatím slobody až na dva roky.
- (2) Odňatím slobody na šesť mesiacov až tri roky sa páchatel' potrestá, ak spácha čin uvedený v odseku 1 prostredníctvom ... počítačového systému.

Prečo zákon o priestupkoch?

- zákon č. 372/1990 Zb.
- **nactiutrhánie (§ 49 ods. 1 písm. a)**
- (1) Priestupku sa dopustí ten, kto a inému ublíži na cti tým, že ho urazí alebo vydá na posmech,
- (2) Za priestupok podľa odseku 1 písm. a) možno uložiť pokutu do 1 000 Sk.

Ostatné právne predpisy

- zákon č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení
- zákon č. 302/2001 Z. z. o samospráve VÚC
- zákon č. 138/1991 Zb. o majetku obcí
- zákon č. 446/2001 Z.z. o majetku VÚC
- zákon č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní
- zákon č. 357/2004 Z. z. o konflikte záujmov
- zákon č. 52/1998 Z.z. o sťažnostiach
- zákon č. 71/1967 Zb . o správnom konaní
- zákon č. 50/1976 Zb. stavebný zákon